

Schetsen

Uit de historie van Nunspeet en omgeving.

Wie vanaf de Kolmansweg de Spijkerweg opwandelt, komt halverwege het Veluwemeer op de plaats waar het huis Hoge Bijssel heeft gestaan. Tweemaal bij hevige stormvloed in de jaren 1369 en 1717 werd het huis Hoge Bijssel verwoest en steeds weer inlands herbouwd, omdat de voormalige Zuiderzee enorme brokken land had weggespoeld. Volgens de nagelaten papieren van de heer H. van Heerde wordt Hoge Bijssel voor het eerst genoemd in 1343, toen Hendrik van Aller door de Bisschop van Utrecht met het goed werd belast.

De bouwer van het eerste huis Hoge Bijssel is vermoedelijk geweest Sijment van Wijnbergen. Blijkens de geschiedenis van Gelderland, geschreven door Arent van Slechtenhorst, stak er op het einde van het jaar 1367 een zware noord-wester storm op, die een dergelijke kracht had, dat het was alsof de jongste dag als voorhanden scheen. Torens, molen, huizen en zware bomen zijn in één nacht verwoest. Het zeewater heeft alles wat het tegenkwam in zijn afgrond verslonden en zijn loop nemende langs het strand van de Zuiderzee door de Gelderse steden Harderwijk en Elburg met geweld een groot gedeelte van het vaste land afgeknabbeld. Ook het kasteel Hoge Bijssel werd vernield; slechts enkele brokstukken van muren bleven overeind.

Een kwartier landinwaarts werden nieuwe huizen gebouwd en wederom verrees een stenen burcht, die Bijssel bleef heten. In 1420 verkoopt Sijment van Wijnbergen erf en goed met water, weiden en toebehoren aan Hendrik van Brienen, die jarenlang het rekenmeesterschap van het Vorstendom Gelre bediend heeft.

Het adellijk geslacht van Brienen, dat in de loop der jaren verwant is geweest met verschillende voorname families in ons land, heeft tot 1694 het goed bewoond, waarna het door aanhuwelijk overging naar het geslacht Haersolte. Het geslacht van Brienen moet ook elders onder Doornspijk en Nunspeet grote bezittingen hebben gehad. Zo verhaalt van Heerde in het bekende "Onder de Clockenslagh", dat de grond

tussen de huidige Marktstraat en de Brinkersweg van ouds Swanenland heette, genoemd naar Swane van Brienen, de echtgenote van Johan van Brienen, heer van Bijssel.

In 1717 ontstond weer een verschrikkelijke stormvloed. Veel bewoners van vissershuisjes vluchtten naar het kasteel Hoge Bijssel, dat evenmin het geweld van de storm kon weerstaan en gedeeltelijk instortte.

Op ongeveer een half uur landinwaarts werd een nieuw slot Bijssel opgebouwd, meer in moderner trant, althans van die tijden. Haasloop Werner, die veel over de Gelderse geschiedenis heeft geschreven, spreekt over een nieuwerwets gebouw, rondom in grachten. De toenmalige bezitter, Wolter Johan, Baron van Haersolte, Heer van Oldenhof en Drost van Salland, heeft het werkelijk vergroot en verfraaid.

In 1788 gaat het goed over aan het geslacht van Heeckeren.

Omstreeks 1828 is de burcht, die in vervallen staat kwam te verkeren voor de sloop verkocht en afgebroken. Verschillende leden der eerder genoemde adellijke geslachten zijn in de kerk te Nunspeet gedoopt en getrouwd. Volgens de kerkgeschiedenis van Nunspeet, geschreven door de heer van Heerde, bevond zich in de oude, in 1855 afgebrande kerk een fraaie gebeeldhouwde bank, versierd met het familiewapen van het geslacht van Heeckeren van het slot Bijssel.

We mogen aannemen, dat de verschillende leden van de adellijke geslachten, die Bijssel hebben bewoond, in de oude kerk van Nunspeet zijn begraven. Hun grafzerken met die van andere voorname families, zullen naar alle waarschijnlijkheid nog te vinden zijn onder het plaveisel der kerk, omdat de na 1855 gebouwde kerk hoger ligt, dan de afgebrande.

Ook uit de diaconie-rekeningen blijkt, dat de bewoners van het kasteel Bijssel meermalen belangrijke giften hebben geschonken. Het enige dat aan de oude glorie herinnert, zijn de namen van enkele percelen land aan de Spijkerweg, de Bloemhof, De Boomgaard, enz.

van Marle.